

становлення та перспективи розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 27–30.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

3. Власенко Д. В. Сучасний стан адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України. *Право і суспільство*. 2016. № 4 (2). С. 125–130.

4. Красіков О. М. Особливості підготовки працівників ОВС на сучасному етапі. *Науковий вісник Нац. акад. внутр. справ України*. 2013. № 4(89). Ч. 1. С. 212–217.

5. Волуйко О. М. Адміністративно-правові засади діяльності муніципальної міліції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2015. 288 с.

6. Басс В. О. Організаційно-правові засади створення місцевої міліції в Україні: порівняльний аналіз з діяльністю муніципальної поліції зарубіжних країн : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2010. 203 с.

7. Діяльність міліції громадської безпеки щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / Доненко В. В., Запорожців А. В., Маєвський В. І. та ін. Дніпропетровськ, 2009. 264 с.

8. Пихтін М. П. Організаційно-правові основи діяльності поліції Швеції (порівняльно-правовий аналіз) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2009. 183 с.

Одержано 01.11.2018

УДК 343.13

Олексій Павлович БОЙКО,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри кримінального процесу

факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОВНОВАЖЕННЯ СЛІДЧИХ ТА ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В ПОРЯДКУ СТ. 208 КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Статтею 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) встановлено порядок затримання уповноваженою службовою особою підозрюваного без ухвали слідчого судді, зокрема: уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;

3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України, а також учинення особою, підозрюваною у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виключно у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує [1].

У нормах КПК України ані слідчий, ані працівник підрозділу карного розшуку не визначені як такі, що мають право здійснювати затримання особи [2, с. 445].

Відповідно до ч. 3 ст. 207 КПК України уповноваженою службовою особою є особа, якій законом надано право здійснювати затримання [1].

Отже, для визначення кола суб'єктів, уповноважених на застосування цього заходу процесуального примусу, необхідно проаналізувати норми спеціальних законів, одним з яких є і ЗУ «Про Національну поліцію».

Згідно з ч. 1 ст. 37 ЗУ «Про Національну поліцію» поліція уповноважена «затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України» [3].

Оскільки слідчі та працівники підрозділів карного розшуку входять до системи Національної поліції, їх слід відносити до уповноважених службових осіб, яким законом надано право здійснювати затримання, навіть попри те, що у ст. 40 КПК України серед повноважень слідчого таке право відсутнє. На нашу думку, слідчому, здійснюючи такі дії, додатково слід посилатися на п. 9 ч. 2 ст. 40 КПК України, де зазначено, що слідчий уповноважений здійснювати інші повноваження, передбачені КПК України.

Також іще одним недоліком щодо повноважень слідчих та підрозділів карного розшуку при затриманні особи в порядку ст. 208 КПК України є відсутність регламентації в ч. 3 ст. 214 КПК України права здійснювати затримання особи уповноваженою службовою особою до внесення відомостей в ЄРДР, незважаючи на те, що фактичне затримання завжди здійснюється саме до початку досудового розслідування, так як в ч. 1 ст. 209 КПК України зазначено, що моментом затримання є коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Оскільки, як ми вважаємо, до уповноваженої службової особи, якій чинним законодавством надано право на затримання відповідно до ст. 208 КПК України, належать і слідчі, і працівники підрозділів карного розшуку, тому і повноваження в них при затриманні особи є однаковими, до яких слід віднести:

- повідомляти затриманій особі: підстави затримання та у вчиненні якого злочину вона підозрюється; нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюється обмеження її пересування;

- роз'яснити: право мати захисника і побачення з ним до першого допиту; право отримувати медичну допомогу; право давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти неї; право на негайне повідомлення інших осіб про її затримання і місце перебування; право вимагати перевірку обґрунтованості затримання; інші процесуальні права, передбачені КПК України, зокрема у ст. 42 КПК України;

- вручати затриманій особі (підозрюваному) пам'ятку про її процесуальні права та обов'язки відповідно до вимог ч. 8 ст. 42 та ст. 276 КПК України;

- проводити обшук особи під час кримінально-процесуального затримання та тимчасово вилучати майно;

- складати протокол затримання, в якому, крім відомостей, передбачених в ст. 104 КПК України, зазначаються додаткові відомості, передбачені в ч. 5 ст. 208 КПК України;

- повідомляти за допомогою технічних засобів відповідальних осіб у підрозділі органу досудового розслідування про затримання;

- повідомляти за допомогою телефонного, факсимільного зв'язку на єдиний телефонний номер системи безоплатної правової допомоги;

- доставляти затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно здійснюється реєстрація дати, точного часу (година і хвилина) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством [1].

Отже, повноваження слідчих та підрозділів карного розшуку при затриманні в порядку ст. 208 КПК України є однаковими. Також для усунення прогалин в чинному кримінальному процесуальному законодавстві України, що стосується затримання уповноваженою службовою особою в порядку ст. 208 КПК України, на нашу думку, ч. 3 ст. 214 КПК України необхідно доповнити наступними положеннями: «уповноважена службова особа має право затримувати в порядку ст. 208 КПК України до внесення відомостей до ЄРДР.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI : із змін., станом на 05.08.2018 № 2509-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 06.10.2018).

2. Бойко О. П. Деякі процесуальні повноваження слідчих та підрозділів карного розшуку органів Національної поліції під час здійснення взаємодії на досудовому провадженні // Світовий

досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 443–445.

3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 06.10.2018).

Одержано 10.10.2018

УДК 343.575

Тетяна Олександрівна БОРЕЦЬ,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції

навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАНЬ НЕЛЕГАЛЬНОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ

Нелегальний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в Україні набуває все більш значних масштабів, стає досить серйозним соціальним чинником, який негативно впливає на стан здоров'я і благополуччя людей, розвиток суспільства в цілому. Різко збільшується кількість осіб, які незаконно вживають наркотики і психотропні речовини, що в свою чергу призводить до зростання попиту на наркосировину. Розуміючи прибутковість такого «бізнесу» в усьому світі та в Україні зокрема формуються організовані групи та злочинні організації, які діють у визначеній сфері. В свою чергу наркозалежні, потребуючи наявності значних коштів на задоволення своїх потреб, здебільшого розпочинають злочинну діяльність.

В умовах соціально-політичної та економічної нестабільності перехідного періоду, складного морально-психологічного клімату в суспільстві, переоцінки соціальних орієнтирів у свідомості мас, зростання злочинності (особливо у молодіжному середовищі), розширення незаконного попиту на наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори та відповідного насичення «чорного ринку» стають тією силою, що реально загрожує безпеці суспільства.

Сьогодні фахівці не вагаються щодо оцінки ситуації в Україні та стверджують, що немедичне вживання наркотичних засобів і психотропних речовин набуло досить широкого розповсюдження. Має місце високий попит з боку споживачів і достатня пропозиція з боку постачальників, активно функціонує кримінальний ринок наркотиків на рівні організованих злочинних угруповань.

Ще одним проблемним аспектом розповсюдження наркотичних речовин є пов'язане з цим процесом поширення захворювання на СНІД та інші вірусні захворювання.

Наявність стабільного попиту на наркотичні речовини обумовила розвиток такого суспільно небезпечного діяння, як їх контрабанда. Кримінальна відповідальність за вчинення відповідних протиправних дій передбачена статтею 305 Кримінального кодексу України (Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів).

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів є різновидом контрабанди і являє собою переміщення зазначених засобів і речовин через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням їх від митного контролю.

Водночас не визнається контрабандою перевезення на суднах чи літаках міжнародного сполучення обмеженої кількості наркотичних засобів і психотропних речовин, необхідних для надання невідкладної медичної допомоги, а також у випадках, коли літак, що перевозить повітряним шляхом партію наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, пролітає над територією країни без посадки.

Предметом вказаного злочину є: наркотичні засоби; психотропні речовини та їхні аналоги, а також прекурсори.